

עת"א 680-03/16 - היוזץ המשפטי לממשלה נגד ועדת השחרורים בוגש מרכז, בנימין נחום יאיר ריכטר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 680-03/16 היוזץ המשפטי לממשלה נ' ריכטר
לפני: כב' הנשיא אברהם טל - אב"ד
כב' השופטת דינה מרשק מרום
כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין
הוועת
נגד
1. ועדת השחרורים בוגש מרכז
2. בנימין נחום יאיר ריכטר
המשיבים

פסק דין

1. המשיב מרצה 42 חודשים מאסר בפועל בגין הצתה והשחתת פני מקרקעין מתוך מניע גזעני או עינויות כלפי הציבור והפרת הוראה חוקית נושא ת"פ **6718-09-15** (בימ"ש מחוזי מרכז), איום ותקיפה ממנייע גזעני או עינויות כלפי הציבור והפרת הוראה חוקית נושא ת"פ 15485-05-13 (בימ"ש השלום בכפר סבא).

2. ביום 15/2/24 החליטה המשיבה 1 (להלן: "הוועדה") לשחרר את המשיב על תנאי בתנאים המפורטים בסיפא החלטתה, לרבות עמידה בתוכנית רשות"א שהוצגה בפניה ובפנינו ו"מעצר בית" ליל.

החלטה זו היא נושא העתירה שבפנינו.

החלטה הוועדה נושא העתירה

1. הוועדה הביאה בפתח ההחלטה את עובדות המקרים נושא מאסרו של המשיב.
2. בעניינו של המשיב גובשה תוכנית רשות"א, שיש בה מרכיב טיפול בקבוצה פסיכו-חינוכית וטיפול פרטני פסיכו-סוציאלי אצל רכזת רשות"א.

3. הוועדה התלבטה בשאלת אם המשיב זנה את הuko האידיאולוגי שגרם לו לפעול כפי שפועל.

4. הוועדה עיינה בדו"ח הסוציאלי מיום 15/11/16 לפיו המשיב מודה בעבירה ומתחרט על פגיעתו בקורבנות חפים מפשע. הוא לוקח אחריות על מעשיו, מצטרע שפועל באליםות כלפי בני מיעוטים, תיאר כי פועל מתוך כעס וכאב על פגיעה בקורבנות יהודים וכנראה גם כדי למשוך תשומת לב של חבריו.

לדבריו, הוא לא היה חוזר על מעשיו, מבין שטעה וגורם נזק לסביבה ולמשפחה ולא היה צריך לקחת את החוק לידיים.

גורמי הטיפול התרשמו שהמשיב מתחרט על מעשיו, מבין את התנהגותו השגניה ו עבר טיפולמשמעותי במאסרו, שמיתן את דעותיו ביחס לפעולות אלימה על רקע אידיאולוגי.

גורמי הטיפול הערכו שיש בהמשך הרצף הטיפולי שבו החל המשיב במאסר הטיפול בקהילה במסגרת רש"א כדי לאין את מסוכנותו בעתיד.

5. המשיב אמר, בתשובה לשאלת חברי הוועדה, שהוא שינה לחלוטין את האידיאולוגיה שלו ומבין את הפסול במעשה.

6. אין לחובת המשיב עבירות ממשמעות בכלל.

7. הוועדה הביאה בחשבון את עמדת גורמי הטיפול בכלל וגורמי רש"א, שהכינו תוכנית שיקום שיש בה, לכאהרה, לתת מעטפת שיקומית הולמת שעונה על צרכי השיקום של המשיב.

בימוקי העתירה

1. הוועדה לא נתנה דעתה לכך שהמשיב מסוכן לציבור ולא ערכה את האיזון שמתחייב מכך שביצע את מעשיו בגין תפיסת אידיאולוגית, אותה לא זנחה.

2. הוועדה לא ייחסה די משקל לניסיבות מעשיו של המשיב בגין שני אישומים של עבירות אלימות ממנייע גזעני וממסוכנותו הגבואה של המשיב לנוכח מאפייני מעשיו.

3. הוועדה התעלמה מכך שמדובר בשני אירועים, שקיים קו מחבר ביניהם, שבשתתפותו בהם הורשע המשיב, המלמדים על כך שהוא מחזיק בתפיסה עולם גזענית, מגובשת ועקבית.

- .4. הוועדה הורתה על שחרור הנאשם למרות שטרם יצא לחופשות ולא ניתן היה לבחון את מסוכנותו מוחוץ לכלא.
- .5. הוועדה התعلמה מכך שהמשיב התקחש בדבריו בפניה למניע האידיאולוגי שגרם למשיו וטען שפועל בגלל בלבול וביעות נפשיות ומתח רצב וכעס על פגעה בקורבנות יהודים וכדי למשוך תשומת לב של חברי.
- .6. בתוכנית רשות אין מענה הולם לגורמי הסיכון בגלל שהמשיב צפוי לחזור למקום מגורי בזמן ביצוע העבירות ולסבב החברתי ממנה הושפע, דבר שמהווה גורם סיכון עבור אסיר ביטחוני שפועל ממניע אידיאולוגי.
- .7. הוועדה התعلמה מהמצב הביטחוני ומהסיכון המוגבר שנובע מהמשיב.
- .8. מעשי הנאשם חריגים בחומרתם ומעידים על מסוכנותו של הנאשם.
הוועדה שגתה כשלא ביקשה ראייה אובייקטיבית חד משמעית שתלמד על שינוי דרכו של הנאשם.
- .9. מחוות דעת שב"כ עולה של הנאשם יש קשרים עם פעילים אלימים וקיצוניים ונitin ללמידה ממנה ומידיעות שב"ס שהמשיב לא זנוח את האידיאולוגיה שבה החזיק.
- .10. הוועדה נתנה משקל יתר לדברי הנאשם בפניה, במקום לתת משקל הולם למשיו.
- .11. הוועדה העניקה משקל יתר לחוו"ד רשות למרות שמשקלה קטן יותר ככל שה חלק מעונש המאסר שריצה האסיר גדול יותר והוא לא כולל כלים כדי להתמודד עם הרקע האידיאולוגי למשיו.
- .12. במהלך הדיון בפניינו טענה ב"כ העוטר שהוועדה לא התייחסה למניע האידיאולוגי שהוא ברקע מעשי הנאשם ולחוות דעת שב"כ שמתיחסת לקשרי הנאשם לפני המאסר ובמהלך מאיסרו ולכוונו העתידי. לטענתה, חרטתו של הנאשם אינה כנה ולא עולה בקנה אחד עם הכתוב בחוו"ד שב"כ ובמידעים, מהם עולה שהמשיב לא מיתן את דעותיו.
- ב"כ העוטר טענה שהמשיב שתק בחקירתו בשב"כ, להבדיל משני שותפיו שהפלילו אותו, דבר שהעללה את מעמדו בקרב פעילי ימין הקיצוני.

תגובה ב"כ הנאשם:

עמוד 3

כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין - verdicts.co.il

1. המשיב מרצה עונש מאסר ראשון, התנהגותו מצוינת ואין לו דו"חות ממשמעת. הוא עבר הליך טיפול ורכש מקצוע של משגיח כשרות ולא יצא לחופשות בגין קיומו של תיק מקביל ומעבר בין בתי סוהר.
2. המשיב מיצה את ההליך הטיפולי בשב"ס והוא מחויב לו.
גורמי הטיפול, שהעלו בשיחה עמו את שאלת מניעו האידיאולוגיים, התרשמו ממנו באופן חיובי.
3. תוכנית רש"א היא מפורטת ורצינית כוללת הליך טיפול ועובדת.
המשיב חוזר לבית הוריו בלבד מורה ולא למקום מגוריו בחווות גלעד, שם היה במהלך ביצוע העבירות.
4. המשיב לוקח אחריות על מעשיו והודה בשני התקדים. העבירות לא חרוגות בחומרתם. הוא עשה כן יכולתו, בהתחשב בקושי הטיפול באסירים ביטחוניים.

דין והכרעה

1. תיאור נסיבות ביצוע המעשים נושא מסרו של המשיב ברישא החלטת הוועדה נושא העירה (עמ' 3 לפרוטוקול), וביתר הרחבה בכתביו האישום ובגזרי הדין שצורפו לעתירה, מלמד על מעשי אלימות פיזית ומילולית שביצע המשיב כלפי אדם ממוצא ערבי ובעתו, שהמתינו לאוטובוס, וככלפי אゾחים ישראלים רבים שעבדו באותה תקופה ועל הצתה מתוכננת של משאית ורכב של אדם נוסף ממוצא ערבי, שביצע יחד עם שני אחרים.
2. מעשים אלה של המשיב מלמדים על המ██וכנות שנובעת ממנו.
כך הם פני הדברים במוחך כאשר המעשים נעשו ממינאים אידיאולוגיים-גזעניים, שכן כפי שקבע כב' השופט אור בבג"ץ 00/1920 **חה"כ גלאן והיעם"ש נ' ועדת השחרורים ואח'**, פד"י נ"ד(2) 313, 325-323:

"**עבירות המבוצעות על רקע לאומני-אידיאולוגי עשוויות, בנסיבות מסוימות, להיכנס לגדיר זה של עבירות שנסיבות ביצוען עשויות כשלעצמה להציג על מסוכנותו של האסיר. זאת משומם שביצוע עבירה על רקע אידיאולוגי מלמד, במקרים רבים, על קו מחשبة מגובש העומד מאחוריה, אם לא נזנחה, להניב בנסיבות מתאימות בעtid מעשים דומים לאלה שבוצעו על ידי האסיר בעבר".**
כאשר מדובר בעבירה חמורה על רקע לאומני-אידיאולוגי, אין הכרח להביא ראיות שלפיה

מהו זה האסיר סיכון לציבור מובן זה שיבצע עבירה מסוימת אם ישוחרר. כמו כן, אין חובה שיהיה מידע שלילי מתקופת המאסר על מנת להצביע על מסוכנותו של אסיר. זאת ועוד, אין בהבעת חרטה בולמא כדי להעיד בהכרח על שינוי בתפישת העולם אשר עמדה ביסוד ביצוע עבירה חמורה, במיוחד במקרים שבהן אין המבצע נוטל אחריות על מעשיו".

3. הוועדה התחבטה לא מעט בשאלת אם המשיב זנה את הקוו האידיאולוגי שעמד ברקע מעשי החמורים נושא מאסרו, המלמדים על מסוכנותו, והגעה למסקנה לפיה הוא זנה את הקוו הנ"ל על סמך הכתוב בדו"ח גורמי הטיפול, שהוצג בפניו ובפניו, ועל סמך דברים שאמר המשיב לוועדה.

4. אף אנו, כמו הוועדה, עיננו בהתרשםות גורמי הטיפול, כפי שהובאה בדו"ח הסוציאלי מיום 16/2/8, שצורף כנספה ה' לעתירה כדלקמן:

"**התרשמה** (של הע"ס - לא במקור) **הייתה כי הוא מביע חרטה על מעשיו, מבין כי פגע ברכבים של ערבים חפים והמעשה האלים שעשה גרר אחורי אלימות ונזק גם מצד השני.**

בתאריך 20.10.2015 החל טיפול פרטני נוספת עם עו"ס האגן, לנוכח התהילה שהחל ושנראה כי הופסק בעיצומו. בשיחות משותף מעולם הפנים. ניכר כי מסוגל להבין ולהסביר את המניעים העומדים בסיס עבירותיו, כגון: רצונו להוכיח גבריות וחזק את האני העצמי החלש. ביום מבין כי מעשיו נבעו לא רק ממניעים אידיאולוגיים טהורים. נראה כי מפיק תועלת מהטיפול הפרטני ומבחן ביום כי חקירה עצמית מסייעת לו להבין כי מעשיו היו קשים והסבירו נזק לעצמו ולסביבה. **התרשותות היא כי מדובר באסיר חיובי, שהפנים את חומרת מעשיו, מבין את חולשותיו וմבקש לטפל בהם".**

5. מהדברים שאמר המשיב לעו"ס שטיפלה בו ומהתרשמה מהם, לא עולה שהמשיב זנה את המניע האידיאולוגי שעמד מאחורי מעשייו החמורים נושא מאסרו.

דברי המשיב לוועדה, כפי שהובאו בעמ' 4 לפרטוקול הדיון בוועדה, גם הם אינם מלמדים על זינחתו את הקוו האידיאולוגי שהביא אותו לביצוע מעשיו נושא מאסרו, שכן המשיב אמן אמר בפתח דבריו שהוא שינה את דעתו ולא רק מיתן אותם, אך הוסיף שבתקופת ביצוע העבירות היה בבלבול מאוד והמניעים שלו היו רצונו להוכיח חזק.

בסייפה דבריו אמן אמר המשיב ש"עזב את הכיוון הזה לגמר" אך לפני זה אמר שבשיחותיהם עם העו"סית הוא הבין שהוא שהניע אותו לעשות את העבירות "זה בעיות בנפש שלי".

- 6.قيدע, הנטול מוטל על כתפי האסיר להוכיח כי הוא ראוי לשחרור וכי הוא כבר אינו מסוכן. אנו סבורים כי כאשר עניין לנו באסיר שביצע את מעשיו על רקע אידיאולוגי, ובמיוחד מעשים חמורים כדוגמת אלה שביצע המשיב, ולאור פוטנציאלי המסוכנות העולה מהם, הוא נדרש לרמת הוכחה מוגברת שתתמוך באופן מובהק וברור בטענותיו כי הוא זנה את דעתו הקיוצונית והוא אכן מאמין עוד בהם. איננו סבורים כי המשיב עמד בנטול זה, וכי עליה בידו לשכנע שפוי ולבו שוויים, ושלא נשקפת ממנו סכנה.
- 7.לאמור לעיל יש לצרף את מה שנכתב בחו"ד שב"כ ובמידעים החסויים של שב"ס (ראה מידעים 422, שהוא מהזמן האחרון יחסית, 460 ו-214) שבהם עיינה הוועדה, אך לא התקיפה לתוכנם.
- 8.מחוו"ד שב"כ ומהמידעים עולה שלמשיב יש קשרים עם פעילים אלימים וקיוצוניים מהשומرون, בקשרם הוא צבר מעמד ויש לו פוטנציאל ניכר לשוב לפעולות אלימה ולגרור אחריו צעירים לביצוע פעולות אלימות, כפי שעשה בהצתת כלי הרכב.
- לאור האמור, מתנגד שב"כ לשחרור המשיב, כאשר בפועל לא ניכר כל שינוי בעמדותיו הקיוצניות במצב הביטחוני הנוכחי.
- 9.מהאמור לעיל עולה שאין בתוכנית רשותה כדי להפיג את המסוכנות שנובעת מהמשיב, שכן היא לא כוללת טיפול בבעיית האלימות שגילתה המשיב במעשיו נושא מאסרו ובמניע האידיאולוגי שגרם לביצועם, שלא זכה לטיפול גם במהלך מאסרו.
- 10.משכך, איננו מקבלים את הערכת הוועדה בסיפא החלטתה לפיה יש בתוכנית רשותה, גם לכארוה, כדי לחתת מעטפת שיקומית הולמת, שעונה על צרכי השיקום של המשיב.
- 11.עיוון בהחלטת הוועדה מעלה שהיא לא הביאה במנין שיקוליה לחובת המשיב את העובדה שככל מהלך מאסרו הממושך הוא לא יצא לחופשות ולא ניתן היה לבחון את מסוכנותו, ولو בטווח קצר של חופשה. הוועדה צריכה הייתה להביא שיקול זה במנין שיקוליה שכן יצאה לחופשה היא אחד התנאים לשחרור על תנאי, בהיותה מלמדת על התנהגות חיובית של האסיר בכלל ועל העדר מסוכנות לטווח קצר, במיוחד כאשר לפי תוכנית רשותה הוא אמור לחזור לבית הוריו בלבד מורה ולהימצא בקרבת צעירים שבמחייבתם נמצא בתקופת ביצוע העבירות נושא מאסרו ושיש לו השפעה עליהם.
- 12.לאור כל האמור לעיל, הוועדה לא שקרה את כל השיקולים הרואים לצורך שחרורו של המשיב על תנאי והחלטתה, שחרגת ממתחם הנסיבות, מצדיקה התרבות שיפוטית.
- 13.אנו מקבלים את העתירה ומבטלים את שחרורו של המשיב על תנאי.

ניתן היום, ד' ניסן תשע"ו (12 אפריל 2016) במעמד ב"כ המשיב.

שמעאל בורנשטיין, שופט

דנה מרשק מרום,
שופטת

אברהם טל, נשיא
 אב"ד